Pommersche Bibliographie 1971 – 1972*

bearbeitet von Herbert Rister

I. ALLGEMEINES

1. Bibliographien

1. **Bibliografia** historii Pomorza Wschodniego i Zachodniego oraz krajów regionu Bałtyku za r. 1969 wraz z uzupełnieniami od r. 1958. Oprac. Henryk Baranowski. In: Zap. histor. 36. 1971, 3. S. 121—187. [M. Nebent.:] (Bibliography of history of Eastern and Western Pomerania and of the Baltic countries for the year 1969, with suppl. since 1958.)
2. **Bibliografia** historii Pomorza Wschodniego i Zachodniego oraz krajów regionu Bałtyku na r. 1970 wraz z uzupełnieniami od 1958 r. A Bibliography of Pomerelia and Pomerania for the year 1970 with suplements [!] for the period since 1958. Oprac. Henryk Baranowski. In: Zap. histor. 37. 1972, 2. S. 153—210.
3. **Rymar,** Edward: Materiały do bibliografii regionalnej. Cz. 3. In: Zeszyty pyrzyckie. 4. 1971. S. 165—169. [Beiträge z. Regionalbibliogr. (f. d. Pyritzer Land). T. 3.]
4. **Wołągiewicz,** Maria Danuta: Materiały do bibliografii archeologii polskiej Pomorza Zachodniego za 1968 r. (Materialien zur Bibliographie der polnischen Archäologie über Westpommern aus d. J. 1968.) In: Materiały zachodniopom. 15. 1969 (1971). S. 491—499.

2. Reihen und Zeitschriften

5. **Materiały** zachodniopomorskie. (Muzeum Pomorza Zachodniego.) Szcz. 15. 1969 (1971). [Pommersche Beiträge. Hrsg. v. Pommernmuseum (in Stettin).]
6. **Pommern.** Kunst, Gesch., Volkstum. (Pomm. Zentralverb. e. V. Kulturabt.) Hb. 9. 1971. 10. 1972.
7. **Przegląd** zachodnio-pomorski. (Inst. Zach.-pom. [w Szczecinie].) Szcz. 15. 1971, 1—4. 16. 1972, 1—4. [Pommersche Rundschau. Hrsg. v. Pommern-Inst. (in Stettin).]
8. **Rocznik** koszaliński. (Ośrodek Badań Naukowych Koszalińskiego Tow. Społeczno-kulturalnego w Koszalinie.) Koszalin. 6. 1970 (1971, Jan.). 7. 1971 (1971, Dez.). 8. 1972 (1972, Nov.). [Kösliner Jahrbuch. Hrsg. v. d. Wiss. Forschungsstelle d. Kösliner Gesellsch. f. Soziale u. Kult. Belange in Köslin.]
9. **Rocznik** statystyczny miasta Koszalina. (Powiatowy Inspektorat Statyst. w Koszalinie.) Koszalin. 1. 1971. [Statist. Jahrbuch d. Stadt Köslin. Hrsg. v. Statist. Kreisamt in Köslin.]
10. **Rocznik** statystyczny miasta Słupska. (Powiatowy Inspektorat Statyst. w Slupsku.) Słupsk. 1. 1971. [Statist. Jahrbuch d. Stadt Stolp. Hrsg. v. Statist. Kreisamt in Stolp.]
11. **Rocznik** statystyczny miasta Szczecina. (Miejski Urząd Statyst. w Szczecinie.) Szczecin. 4. 1971. [Statist. Jahrbuch d. Stadt Stettin. Hrsg. v. Statist. Amt d. Stadt Stettin.]
12. **Rocznik** statystyczny powiatu Goleniów. (Powiatowy Inspektorat Statyst. w Goleniowie.) Goleniów. 3. 1971. [Statist. Jahrbuch f. d. Kreis Gollnow. Hrsg. v. Statist. Kreisamt in Gollnow.]

---

*) Die in den polnischen Titeln auftretende Bezeichnung „Pomorze Zachodnie" wird in der deutschen Übersetzung mit „Pommern" wiedergegeben. Gemeint ist damit der östliche Teil der ehem. Provinz Pommern. — Für die Zeit bis 1970 siehe: Geschichtliche und landeskundliche Literatur Pommerns 1961—1970, bearb. von H. Rister, Bd 1 (Wiss. Beiträge zur Geschichte und Landeskunde Ostmitteleuropas, Nr. 98/I), Marburg/Lahn 1975 (Bd 2 folgt).

13. **Rocznik** statystyczny powiatu Białogard. (Powiatowy Inspektorat Statyst. w Białogardzie.) Białogard. 1. 1971 (1972). [Statist. Jahrbuch f. d. Kreis Belgard. Hrsg. v. Statist. Kreisamt in Belgard.]

14. **Rocznik** statystyczny powiatu Bytów. (Powiatowy Inspektorat Statyst. w Bytowie.) Bytów. 1. 1971. [Statist. Jahrbuch f. d. Kreis Bütow. Hrsg. v. Statist. Kreisamt in Bütow.]

15. **Rocznik** statystyczny powiatu Człuchów. (Powiatowy Inspektorat Statyst. w Człuchowie.) Człuchów. 1. 1971. [Statist. Jahrbuch f. d. Kreis Schlochau. Hrsg. v. Statist. Kreisamt in Schlochau.]

16. **Rocznik** statystyczny powiatu Drawsko Pomorskie. (Powiatowy Inspektorat Statyst. w Drawsku Pomorskim.) Drawsko Pomorskie. 1. 1971 (1972). [Statist. Jahrbuch f. d. Kreis Dramburg. Hrsg. v. Statist. Kreisamt in Dramburg.

17. **Rocznik** statystyczny powiatu Kołobrzeg. (Powiatowy Inspektorat Statyst. w Kołobrzegu.) Kołobrzeg. 1. 1971. [Statist. Jahrbuch f. d. Kreis Kolberg. Hrsg. v. Statist. Kreisamt in Kolberg.]

18. **Rocznik** statystyczny powiatu Koszalin. (Powiatowy Inspektorat Statyst. w Koszalinie.) Koszalin. 1. 1971 (1972). [Statist. Jahrbuch f. d. Kreis Köslin. Hrsg. v. Statist. Kreisamt in Köslin.]

19. **Rocznik** statystyczny powiatu Miastko. (Powiatowy Inspektorat Statyst. w Miastku.) Miastko. 1. 1971 (1972). [Statist. Jahrbuch f. d. Kreis Rummelsburg. Hrsg. v. Statist. Kreisamt in Rummelsburg.]

20. **Rocznik** statystyczny powiatu Nowogard. (Powiatowy Inspektorat Statyst. w Nowogardzie.) Nowogard. 3. 1972. [Statist. Jahrbuch f. d. Kreis Naugard. Hrsg. v. Statist. Kreisamt in Naugard.]

21. **Rocznik** statystyczny powiatu Sławno. (Powiatowy Inspektorat Statyst. w Sławnie.) Sławno. 1. 1971 (1972). [Statist. Jahrbuch f. d. Kreis Schlawe. Hrsg. v. Statist. Kreisamt in Schlawe.]

22. **Rocznik** statystyczny powiatu Słupsk. (Powiatowy Inspektorat Statyst. w Słupsku.) Słupsk. 1. 1971 (1972). [Statist. Jahrbuch f. d. Kreis Stolp. Hrsg. v. Statist. Kreisamt in Stolp.]

23. **Rocznik** statystyczny powiatu Stargard Szczeciński. (Powiatowy Inspektorat Statyst. w Stargardzie Szczecińskim.) Stargard Szczeciński. 2. 1971. [Statist. Jahrbuch f. d. Kreis Stargard in Pomm. Hrsg. v. Statist. Kreisamt in Stargard in Pomm.]

24. **Rocznik** statystyczny powiatu Szczecinek. (Powiatowy Inspektorat Statyst. w Szczecinku.) Miastko. 1. 1971 (1972). [Statist. Jahrbuch f. d. Kreis Neustettin. Hrsg. v. Statist. Kreisamt in Neustettin.]

25. **Rocznik** statystyczny powiatu Świdwin. (Powiatowy Inspektorat Statyst. w Świdwinie.) Świdwin. 1. 1971 (1972). [Statist. Jahrbuch f. d. Kreis Schivelbein. Hrsg. v. Statist. Kreisamt in Schivelbein.]

26. **Rocznik** statystyczny powiatu Wałcz. (Powiatowy Inspektorat Statyst. w Wałczu.) Wałcz. 1. 1971 (1972). [Statist. Jahrbuch f. d. Kreis Deutsch Krone. Hrsg. v. Statist. Kreisamt in Deutsch Krone.]

27. **Rocznik** statystyczny powiatu Złotów. (Powiatowy Inspektorat Statyst. w Złotowie.) Złotów. 1. 1971. [Statist. Jahrbuch f. d. Kreis Flatow. Hrsg. v. Statist. Kreisamt in Flatow.]

28. **Rocznik** statystyczny woj. koszalińskiego. (Wojew. Urząd Statyst. w Koszalinie.) Koszalin. 8. 1971, Sept. 9. 1972 (1972). [Statist. Jahrbuch f. d. Woj. Köslin. Hrsg. v. Statist. Woj.-Amt in Köslin.]

29. **Rocznik** statystyczny woj. szczecińskiego. (Wojew. Urząd Statyst. w Szczecinie.). Szcz. 7. 1971. 8. 1972 (1972, Sept.). [Statist. Jahrbuch f. d. Woj. Stettin. Hrsg. v. Statist. Woj.-Amt in Stettin.]
30. **Roczniki** Pomorskiej Akademii Medycznej im. gen. Karola Świerczewskiego w Szczecinie. Annales Academiae Medicae Stetinensis. Warsz. 17. 1971.
31. **Spojrzenia.** Mies. społ.-kult. (Szczec. Tow. Kultury.) Szcz. [1.] 1971, 1 (Jan.) ff. [Blicke. Monatsschr. f. soziale u. kult. Fragen. Hrsg. v. d. Stettiner Gesellsch. f. Kulturpflege.]
32. Baltische **Studien** (Gesellsch. f. Pomm. Gesch., Altertumskunde u. Kunst.) Zugleich Mitteilungsorgan d. Histor. Kommission f. Pommern. Hb. N. F. 57. 1971. 58. 1972.
33. Koszalińskie **Zeszyty** muzealne. (Museum Pomorza Środkowego w Koszalinie.) Koszalin. 1. 1971. [Kösliner Museumshefte. Hrsg. v. Museum f. Zentralpommern in Köslin.]
34. **Zeszyty** pyrzyckie. (Inst. Zachodniopom. Tow. Miłośn. Ziemi Pyrzyckiej.) Po.; Szcz. 4. 1971 (1971, Aug.). [Pyritzer Hefte. Hrsg. v. Pommerninst. u. v. d. Gesellsch. d. Freunde d. Pyritzer Landes.] (Prace Inst. Zachodniopom. w Szczecinie. T. 51 = Monografie regionalne. Nr 13.)
35. **Ziemia** gryficka. (Inst. Zachodniopom. w Szcz. — Gryfickie Tow. Kultury w Gryficach.) Szcz. 1. 1969 (1971). [Das Greifenberger Land. Hrsg. v. Pommerninst. u. v. d. Greifenberger Gesellsch. f. Kulturpflege in Greifenberg.] (Prace Inst. Zach.-pom. w Szczecinie. T. 42 = Monografie regionalne. Nr 9.)
36. **Ziemia** lęborska. Biuletyn Lęborskiego Tow. Kulturalnego. Lębork. [1.] 1972, 1 (Jan.) ff. [Das Lauenburger Land. Nachrichten d. Lauenburger Gesellsch. f. Kulturpflege. (Ersch. unregelm.)]

3. Biographien

37. Paul, Johannes: Ernst Moritz **Arndt.** Das ganze Deutschland soll es sein. Gött.; Zürich; Frft./M.: Musterschmidt (1971). 132 S., Abb. (Persönlichkeit u. Geschichte. 63/64.)
38. Siegfried **Gliewe.** [M. Bildn.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 10. 1972, 2. S. 38—39.
39. Jastrow, Alfred: Pommerns „Alter Adler" Hans **Grade.** [M. 6 Abb. u. 1 Faks.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 9. 1971, 4. S. 8—13.
40. Bahr, H.-J.: Superintendent Dr. Klaus **Harms.** [M. Bildn.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 10. 1972, 3. S. 38. [Geb. im Jahre 1906 in Maldewin, Kr. Naugard; gest. am 6. V. 1972.]
41. Schulz, Kurd: Heinrich **Haxel.** In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 9. 1971, 2. S. 35.
42. R(eichow, H. B.): Hellmuth **Heyden** <1893—1972>. In: Balt. Studien. N. F. 58. 1972. S. 138.
43. (Geheimrat Prof. Dr. Robert) **Holsten** (Dir. d. Bismarck-Gymnasiums in Pyritz, 1907—1927) u. (Studienrat Hans) Siuts. Bericht über e. Vortrag v. Friedrich Wilhelm Schmidt auf d. Pyritzer Treffen in Korbach am 27. Juni 1971. In: Weizackerbrief. Nr 43. 1971. S. 2; 44. 1971. S. [8].
44. Erich **Kaselow** 75 Jahre. [M. Bildn.] In: Weizackerbrief. Nr 43. 1971. S. 7.
45. Mommsen, Helmut: Werner **Kollath,** gest. 19. 11. 1970. [M. Bildn.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 9. 1971, 3. S. 36—37 [Geb. am 11. VI. 1892 in Gollnow; bedeutender Arzt.]
46. Tessin, Georg: Erich **Murawski.** 12. 8. 1894 — 11. 10. 1970. In: Balt. Studien. N. F. 57. 1971. S. 99—100.

47. Walter **Ohle** <1904—1971>. In: Balt. Studien. N. F. 57. 1971. S. 98—99.

48. Sass, Gerhard: Hansjoachim von **Rohr,** gest. 10. 11. 1971. In memoriam u. Trauerpredigt. [M. Bildn.] In: Konservativ heute. 2. 1971. 6. S. 3—6.

49. Friedrich Wilhelm **Schmidt** 80 Jahre! [M. Bildn. u. Schrifttumsverz.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 10. 1972, 2. S. 39—41.

50. Schmidt, Friedrich Wilhelm: Dr. Hans **Siuts.** 26. 5. 1885 — 1. 4. 1971. Ein Friese in Pommern. [M. Bildn. u. Schriftt.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 9. 1971, 4. S. 37—38.

51. Schmidt, Fr[iedrich] W[ilhelm]: Studienrat Dr. Hans **Siuts.** 26. 5. 1885 — 1. 4. 1971. [M. Bildn.] In: Weizackerbrief. Nr 42. 1971. S. 11.

52. Bruhn, Max: Herbert **Spruth** <1900—1972>. In: Balt. Studien. N. F. 58. 1972. S. 138—139.

53. Neumann, Johannes: Wilhelm **Steffen.** [M. Bildn.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 9. 1971, 2. S. 34—35.

4. Gesamtdarstellungen

54. **Granzow,** Klaus, Günter Gutzmerow: Pommernland: ... hellem Meeresstrande, düstrem Waldrevier. Hb.: Pomm. Buchversand 1971. 852 S., Ill., Kt. [Bildband.]

55. Muzeum Pom. Zach. — **Materiały** zachodniopomorskie. 15. (Red. Władysław Filipowiak.) Szcz. 1969 (1971, Mai). 738 S., zahlr. Abb., Kt., Sk., Taf., dt. Zsfass. [Pommersche Beiträge. 15. Hrsg. v. Pommernmuseum (in Stettin).]

56. Ośrodek Badań Nauk. Koszalińskiego Tow. Społeczno-kulturalnego w Koszalinie. — **Rocznik** koszaliński. Nr 6. (Red. Andrzej Czarnik [u. a.].) Koszalin 1970 (1971, Jan.). 237 S., zahlr. Sk. u. Tab., Schriftt. [Kösliner Jahrbuch. Nr 6. Hrsg. v. d. Wiss. Forschungsstelle d. Kösliner Gesellsch. f. Soziale u. Kult. Belange in Köslin.]

57. Ośrodek Badań Nauk. Koszalińskiego Tow. Społeczno-kulturalnego w Koszalinie. — **Rocznik** koszaliński. Nr 7. (Red. Andrzej Czarnik [u. a.].) Koszalin 1971 (1971, Dez.). 262 S., zahlr. Sk. u. Tab. [Kösliner Jahrbuch. Nr 7. Hrsg. v. d. Wiss. Forschungsstelle d. Kösliner Gesellsch. f. Soziale u. Kult. Belange in Köslin.]

58. Ośrodek Badań Nauk. Koszalińskiego Tow. Społeczno-kulturalnego w Koszalinie. — **Rocznik** koszaliński. Nr 8. (Red. Andrzej Czarnik [u. a.].) Koszalin (1972, Nov.). 254 S., 3 Faltkt., zahlr. Tab., Schriftt. [Kösliner Jahrbuch. Nr 8. Hrsg. v. d. Wiss. Forschungsstelle d. Kösliner Gesellsch. f. Soziale u. Kult. Belange in Köslin.]

59. **Województwo** koszalińskie. Warsz.: Interpress 1972. 22 S. [Die Wojewodschaft Köslin.] (Szkice i monografie.)

60. Wojew. Urząd Statyst. w Szczecinie. — **Województwo** szczecińskie. Rozwój społeczno-gospodarczy w okresie V kadencji Sejmu PRL. 1969—1972. Szcz. 1972. 48 S., Tab. [Die Wojewodschaft Stettin. Die sozialwirtsch. Entwickl. währ. d. 5. Wahlperiode d. Sejms d. Volksrep. Polen. 1969—72.]

61. Inst. Zach.-pom. — Tow. Miłośników Ziemi Pyrzyckiej. — **Zeszyty** pyrzyckie. 4. Pod red. Tadeusza Białeckiego. Po.; Szcz.: (PWN) 1971. 247 S., zahlr. Abb., Sk. u. Tab., Schriftt. [Pyritzer Hefte. 4. Hrsg. v. Pommerninst. u. v. d. Gesellsch. d. Freunde d. Pyritzer Landes.] (Prace Inst. Zach.-pom. w Szczecinie. T. 51 = Monografie regionalne. Nr 13.)

II. LANDESKUNDE

62. **Bruhn,** Max: Demmin u. Umgebung. Ein Bildband. Hb.: Pomm. Buchversand 1971. 114 S., 1 Kt.

63. **Cieślukowski,** Zdzisław, Franciszek Rożnowski, Jerzy Rymaszewski: Kołobrzeg i okolice. Warsz.: Sport i Turyst. 1971. 75 S., Abb., Kt., 1 Taf., Schriftt. [Kolberg u. Umgebung.]

64. **Czerner,** Marian: Polskie wybrzeże Bałtyku. Przewodnik. (Plany i mapki: M. Czerner [u. a.]. Po.:) Wyd. Pozn. (1971). 305 S., Abb., Tab. [Die poln. Ostseeküste. Ein Führer m. Plänen u. Karten.]

65. **Czerwiński,** Bernard: Słupsk i okolice. Przewodnik. (Mapy: Ludwik Młodziejowski. Po.:) Wyd. Pozn. (1971). 103 S., Abb., Schriftt. [Stolp u. Umgebung. Ein Führer m. Karten.]

66. **Garczyński,** Tadeusz: Połczyn Zdrój i okolice. Przewodnik. (Mapa: Zbigniew Dydowicz. Po.:) Wyd. Pozn. (1971). 125 S., Abb., Kt., 1 Taf., Schriftt. [Bad Polzin (b. Belgard) u. Umgebung. Ein Führer m. einer Karte.]

67. Koszal. Tow. Społ.-kult. w Koszalinie. — **Garczyński,** Tadeusz, Maria Stachowska: Szczecinek i okolice. Przewodnik. (Po.:) Wyd. Pozn. 1973. 166 S., Abb., Kt.-Sk., 1 Taf., Schriftt. [Neustettin u. Umgebung. Ein Führer.]

68. **Gliewe,** Siegfried: Das pommersche u. das andere Rügen. [M. 3 Abb. u. 1 Kt.-Sk.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum 9. 1971, 2. S. 1—7.

69. Koszal. Tow. Społ.-kult. — **Informator** o ośrodkach turystycznych woj. koszalińskiego. Praca zbior. pod red. Bernarda Czerwińskiego. (Plany i mapy: B. Czerwiński.) Koszalin 1971. 132 S., Abb., Schriftt. [Handbuch üb. d. Tourismuszentren d. Woj. Köslin.]

70. **Mąka,** Henryk: Kraina 44 wysp. Świnoujście, Wolin, Międzyzdroje. (Po.:) Wyd. Pozn. (1971). 97 S., Abb., 6 Taf. [Das Land d. 44 Inseln. Swinemünde, Wollin u. Misdroy.]

71. **Nyka,** Józef: Kleiner Touristenführer durch Südpolen u. Szczecin [Stettin]. (2. Aufl. Photoneudr. Dt. v. Anna Jankowska. Pl. v. J. Nyka.) Warsz.: Sport i Turyst. (1971). 134 S., Abb., Kt.

72. **Piskorski,** Czesław: Świnoujście i okolice. (Przewodnik.) Warsz.: Sport i Turyst. (1972). 91 S., Abb., 1 Kt., 1 Taf., Schriftt. [Swinemünde u. Umgebung. Ein Führer.]

73. **Wrześniowski,** Zygmunt, Marek Sperski: Kajakiem po wodach Pomorza Zachodniego. Część półn. i wschodnia. Przewodnik. (Red. map: Henryka Całkowa.) Warsz.: Sport i Turyst. 1971. 374 S., Schriftt. u. 44 S. Kt., Abb., Tab. [Im Kajak durch d. Gewässer d. nördl. u. östl. Pommerns. Ein Führer.]

---

74. **Kołobrzeg.** (Plan.) [Warsz.:] Sport i Turyst. 1971. 31 × 22,5 cm. [Kolor.] [Plan v. Kolberg.]

75. **Plan** Koszalina. Wyd. 2. Warsz.: PPWK 1971. 68 × 48,5 cm. [Kolor.] [Plan v. Köslin. 2. Aufl.]

76. **Plan** Szczecina. Wyd. 7. Warsz.: PPWK 1971. 57 × 64 cm. [Kolor.] [Plan v. Stettin. 7. Aufl.]

77. **Pojezierze** Drawskie. (Mapa turyst.) Skala 1 : 150 000. Wyd. 4. Warsz.: PPWK 1971. 54,5 × 35 cm. [Kolor.] [Das Seengebiet v. Dramburg. Touristenkarte. 4. Aufl.]

78. **Świnoujście** — Kamień Pomorski — Wolin. Mapa turyst. Skala 1 : 150 000. Wyd. 4. Warsz.: PPWK 1971. 93 × 41,5 cm. [Kolor.] [Swinemünde — Cammin in Pomm. — Wollin. Touristenkarte. 4. Aufl.]

79. **Województwo** koszalińskie. Mapa samochodowo-krajozn. 1 : 500 000. Wyd. 2. Warsz.: PPWK 1971. 37 × 41 cm. [Kolor.] [Die Wojewodschaft Köslin. Autokarte. 2. Aufl.]

80. **Województwo** szczecińskie. Mapa samochodowo-krajozn. 1 : 500 000. Wyd. 2. Warsz.: PPWK 1971. 26,5 × 41 cm. [Kolor.] [Die Wojewodschaft Stettin. Autokarte. 2. Aufl.]

81. **Wrześniowski,** Zygmunt, Marek Sperski: Mapy szlaków kajakowych Pomorza Zachodniego. Część półn. i wschodnia. Red. Henryka Całkowa. Warsz.: Sport i Turyst. 1971. 52 S., Tab. [Karten f. Kajakrouten im nördl. u. östl. Pommern.]

---

82. **Balcerkiewicz,** Stanisław: O ochronę lasów w powiecie pyrzyckim. [M. 7 Abb. u. Schriftt.] In: Zeszyty pyrzyckie. 4. 1971. S. 125—138. [Der Schutz d. Wälder im Kreis Pyritz.]

83. **Dmoch,** Irena: Osady i fauna górnojurajska z Kłębów na Pomorzu Zachodnim. Upper jurassic deposits and fauna from Kłęby [Klemmen], Western Pomerania. Toruń: (PWN, Oddz. Po.) 1971. 60 S. = S. 275—344, Abb., 1 Kt., Tab., 10 Taf., Schriftt., engl. Zsfss.

84. **Prabucki,** Jarosław: The honeydew-secreting aphid Phyllaphis Fagi L. <Homoptera> and its living conditions in the Beech Forest near Szczecin [Stettin] from the aspect of beekeeping requirements. Warsz.: (PWN) 1972. 31 S. = S. 561—591, Abb., Diagr., 1 Kt.-Sk., Tab., Schriftt. (Ekologia polska. 20, 41. — Inst. of Ecology [of the] Polish Acad. of Sciences.)

85. **Treichel,** Fritz: Die Kormorankolonie in Niederhof (Kr. Grimmen). [M. 1 Abb. u. Schriftt.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 10. 1972, 1. S. 24—25.

86. **Urbański,** Jarosław: Woliński Park Narodowy. (Mapa i układ graf.: Teresa Janota.) Warsz.: Sport i Turyst. (1971). 19 S., Abb., Bildn., 32 Taf. [Der Nationalpark Wollin.] (Piękno Polski.)

III. BEVÖLKERUNG, SIEDLUNGSWESEN, VOLKSKUNDE

87. **Granzow,** Klaus: Pommeranos unter dem Kreuz des Südens. Im Urwald Brasiliens wird pommersches Platt gesprochen. [M. 13 Abb. u. 1 Kt.-Sk.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 10. 1972, 2. S. 18—22 u. 27—28.

88. **Granzow,** Klaus: Pommeranos unter dem Kreuz des Südens. Rio Grande do Sul. [M. 15 Abb.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 10. 1972, 4. S. 18—22 u. 27—28.

89. **Granzow,** Klaus: Von Pommerode bis zum schönen Regatal. (Pommern im brasilianischen Staat Santa Caterina.) [M. mehr. Abb. u. Sk.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 10. 1972, 3. S. 16—20 u. 25—26.

90. **Jabłońska,** Dorota: Polityka ziomkostw w Niemieckiej Republice Federalnej przeszkodą w walce o bezpieczeństwo zbiorowe w Europie <na przykł. działaln. Ziomkostwa Pomorskiego>. (The policy of the associations of compatriots in the German Federal Republic as an impediment in the struggle for common security in Europe <exemplified by the activity of the Pomeranian Association of Compatriots>.) [M. Schriftt. i. d. Anm.] In: Prz. zach.-pom. 15. 1971, 1. S. 65—72.

91. **Literski,** Stanisław: Przemiany demograficzne i społeczne w powiecie bytowskim w latach 1945—1965. [M. mehr. Tab. u. Schriftt. i. d. Anm.] In: Roczn. koszal. Nr 8. 1972. S. 123—134. [Demograph. u. soziale Veränderungen im Kreis Bütow i. d. J. 1945—65.]

92. **Poniatowska,** Anna: Polskie wychodźstwo sezonowe na Pomorzu Zachodnim. 1918—1939. (Po.:) Wyd. Pozn. 1971. 176 S., Tab., Schriftt. [Die poln. Saisonarbeiter in Pommern. 1918—39.] (Z Prac Sekcji Histor. Nr 13 = Inst. Zach.-pom. w Szczecinie. 49.)

93. **Wachowiak,** Bogdan: Ludność wiejska okręgu białogardzkiego w połowie XVII w. [M. 1 Faltsk., 9 Tab. u. Schriftt. i. d. Anm.] In: Zap. histor. 36. 1971, 1. S. 7—43. [M. dt. Zsfass.:] Die Landbevölkerung des Distrikts Białogard [Belgard] in der Mitte des 17. Jh. S. 43—45.

94. **Mazurkiewicz,** Magdalena: Osadnictwo polskie na terenie powiatu nowogardzkiego w l. 1945—1968. [M. zahlr. Abb., Diagr., Sk., Tab. u. Schriftt.] In: Z Dz. ziemi nowogardzkiej. Po. 1971. S. 113—139. [Das poln. Siedlungswesen im Kreis Naugard i. d. J. 1945—68.]

95. **Petersohn,** Jürgen: Mittelalterliche Patrozinien als Quellen von Ostsiedlung in Mecklenburg u. Pommern. In: Dt. Ostsiedlung in Mittelalter u. Neuzeit. Köln; Wien 1971. S. 65—85.

96. **Rymar,** Edward: Zaginione i opustoszałe osady wiejskie na obszarze powiatu pyrzyckiego w średniowieczu. [M. 1 Kt.-Sk. u. Schriftt. i. d. Anm.] In: Zeszyty pyrzyckie. 4. 1971. S. 139—155. [Wüste u. verlassene ländliche Siedlungen im Kr. Pyritz im Mittelalter.]

97. **Kukier,** Ryszard: Formy do masła z ziemi bytowskiej. [M. 12 Abb. u. Schriftt.] In: Polska sztuka lud. 25. 1971, 1. S. 21—28. [M. engl. Zsfass.:] Production and ornamentation of butter moulds in the Bytów [Bütow] region. S. 62.

98. **Schmidt,** Friedrich Wilhelm: Heimat als Wirklichkeit. Betrachtungen üb. Kinderspiele aus d. Bauerndorf Brietzig im Pyritzer Weizacker. [M. 1 Abb. u. Schriftt.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 9. 1971, 4. S. 14—15.

99. **Schulz,** Kurd: Der Witz der Pommern. Gesammelt u. aufgez. v. . . . Mch.: Verl. Desch. 1972. 63 S. (Landschaften d. Humors.)

IV. GESCHICHTE

1. Historiographie, Quellenkunde, Hilfswissenschaften

100. **Gumowski,** Marian: Pieczęcie i herby niektórych miast pomorskich. (Seals and arms of some Pomeranian towns.) [M. mehr. Abb.] In: Prz. zach.-pom. 16. 1972, 3. S. 113—132.

101. **Hildisch,** Johannes: Über das nachmittelalterliche Münzwesen der Herzöge von Pommern. [M. 8 Abb., 1 Bildn. v. Philipp Julius v. Pommern-Wolgast u. Schriftt.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 10. 1972, 2. S. 34—37.

102. **Petersohn,** Jürgen: Bemerkungen zu einer neuen Ausgabe der Viten Ottos von Bamberg. 1. Prüfeninger Vita u. Ebo. In: Dt. Archiv f. Erforschung d. Mittelalters. 27. 1971, 1. S. 175—194.

103. **Petersohn,** Jürgen: Forschungen u. Quellen zur pommerschen Kultgeschichte, vornehmlich d. 12. Jh. Köln; Wien: Böhlau 1972. XXII, 88 S., Schriftt. S. X—XXII. (Veröffentl. d. Histor. Komm. f. Pommern. 5, 18.)

104. **Petersohn,** Jürgen: Probleme der Otto-Viten u. ihrer Interpretation. Bemerk. im Anschluß an eine Neuerscheinung <Eberhard Demm: Reformmönchtum u. Slawenmission im 12. Jh.>. In: Dt. Archiv f. Erforschung d. Mittelalters. 27. 1971, 2. S. 314—372.

105. **Reichow,** [H. B.]: Bericht über die Jahres-Hauptversammlung 1971 der Gesellschaft für Pommersche Geschichte, Altertumskunde u. Kunst e. V. In: Balt. Studien. N. F. 57. 1971. S. 115—116.

106. **Schmidt,** Roderich: Jahresbericht der Historischen Kommission für Pommern. In: Balt. Studien. N. F. 58. 1972. S. 157—158.

107. **Spruth,** H(erbert): Pommersche Familiengeschichtsforschung 1969—1971. In: Balt. Studien. N. F. 58. 1972. S. 156.

2. Vorgeschichte

108. **Czarnecki,** Maciej: Źródła toponomastyczne do badań nad rozprzestrzenieniem grobów megalitycznych na Pomorzu Zachodnim i Środkowym. (Toponomastische Quellen zur Erkenntnis der Ausbreitung der Riesensteingräber in West- u. Mittelpommern.) [M. 1 Abb., 1 Faltsk. u. dt. Zsfass.] In: Materiały zachodniopom. 15. 1969 (1971). S. 25—40.

109. **Eggers,** Hans-Jürgen: Vineta. [M. mehr Abb.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 9. 1971, 4. S. 24—28.

110. **Eggers,** Hans-Jürgen: Ein reiches Skelettgrab mit röm[ischem] Import aus Arnswalde, Kr. Arnswalde. [M. 2 Abb. u. 1 Fundtab.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 10. 1972, 3. S. 13—15.

111. **Kubasiewicz,** Marian, i Jerzy Gawlikowski: Zwierzęcy materiał kostny z wczesnośredniowiecznego Rynku Warzywnego w Szczecinie. Cz. 2. (Tierknochenmaterial aus dem frühmittelalterlichen Gemüsemarkt in Szczecin [Stettin]. 2. Teil.) [M. 51 Tab. u. mehr. Taf. sowie dt. Zsfass.] In: Materiały zachodniopom. 15. 1969 (1971). S. 189—242.

112. **Nawrolski,** Tadeusz: Badania archeologiczne na zamku w Złocieńcu, pow. Drawsko Pomorskie w 1968 r. (Archäologische Untersuchungen auf dem Schloß in Złocieniec [Falkenburg] Kreis Drawsko-Pomorskie [Dramburg] i. J. 1968.) [M. 1 Tab., 7 Zeichn. u. dt. Zsfass.] In: Materiały zachodniopom. 15. 1969 (1971). S. 161—187.

113. **Olczak,** Jerzy, Kazimierz Siuchniński: Źródła archeologiczne do studiów nad wczesnośredniowiecznym osadnictwem grodowym na terenie woj. koszalińskiego. 4. Po. 1971. 254 S., Abb., Kt., 11 Taf., Schriftt., dt. Zsfass. [Vorgeschichtl. Quellen zu Forsch. üb. Burgsiedlungen in d. Woj. Köslin währ. d. frühen Mittelalters.]

114. **Porzeziński,** Antoni: Wstępne wyniki badań na osadzie wczesnośredniowiecznej w Dziedzicach, pow. Myślibórz. (Die ersten Forschungsergebnisse auf der frühmittelalterlichen Siedlung in Dziedzice [Deetz], Kreis Myślibórz [Mützelburg].) [M. 1 Faltpl., zahlr. Zeichn. a. Taf. u. dt. Zsfass. S. 90—92.] In: Materiały zachodniopom. 15. 1969 (1971). S. 69—102.

3. Politische Geschichte

115. **Dzieje** ziemi bytowskiej. Praca zbior. pod red. Stanisława Gierszewskiego. (Po.:) Wyd. Pozn. 1972. 474 S., Abb., Bildn., Kt., Tab., Schriftt. [Gesch. d. Bütower Landes.] (Bibl. słupska. Publikacja pozaseryjna. — Pol. Tow. Histor. Oddz. w Słupsku i Stacja Nauk. Woj. Koszal.)

116. Koszal. Tow. Społ.-kult. w Koszalinie. — **Dzieje** ziemi miasteckiej. Praca zbior. pod red. Hieronima Rybickiego. (Po.:) Wyd. Pozn. 1971. 304 S., Abb., Kt., Tab., Schriftt. [Gesch. d. Rummelsburger Landes.]

117. Koszal. Tow. Społ.-kult. w Koszalinie. — **Dzieje** ziemi szczecineckiej. Praca zbior. pod red. Andrzeja Czarnika. (Po.:) Wyd. Pozn. (1971). 326 S., Abb., Bildn., Kt., Tab., Schriftt. [Gesch. d. Neustettiner Landes.]

118. Ośrodek Badań Nauk. K[oszalińskiego] T[ow.] S[poł.-] K[ult.]. — Z **Dziejów** ziemi koszalińskiej w XIX i XX w. Mat. i studia pod red. Andrzeja Czechowicza. Koszalin 1971. 150 S., Abb., Tab. [Aus d. Gesch. d. Kösliner Landes im 19. u. 20. Jh.]

119. Z **Dziejów** ziemi nowogardzkiej. Praca zbior. pod red. Kazimierza Golczewskiego. Po.: (PWN) 1971. 267 S., Abb., Bildn., Diagr., Kt., Tab., Schriftt. [Aus d. Gesch. d. Naugarder Landes.] (Prace Inst. Zach.-pom. w Szczecinie. T. 43 = Monographie regionalne. Nr 10.)

120. **Czacharowski,** Antoni: Posiadłości kapituły kamieńskiej w średniowieczu. (The estates of the Cathedral Chapter in Kamień [Cammin i. P.] during the middle ages.) [M. Schriftt. i. d. Anm.] In: Zap. histor. 27. 1972, 1. S. 107—116.
121. **Grudziński,** Tadeusz: Podziały dynastyczne monarchii piastowskiej w końcu XI i początkach XII w. [M. Schriftt. i. d. Anm.] In: Zap. histor. 36. 1971, 3. S. 9—45. [M. dt. Zsfass.:] Die dynastischen Teilungen der Piastenmonarchie am Ende des 11. u. in den Anfängen des 12. Jh. S. 46—47.
122. **Kossmann,** Oskar: Das unbekannte Ostseeland Selencia u. die Anfänge Pommerns. [M. 2 Kt. u. engl. Zsfass. sowie Schriftt. i. d. Anm.] In: ZfO. 20. 1971, 4. S. 641—685.
123. **Historia** Pomorza. Opracowanie zbior. pod red. Gerarda Labudy. Wyd. 2 uzup. T. 1. Do r. 1466. Cz. 1. Oprac. Marian Biskup [u. a.]. Cz. 2. Oprac. Kazimierz Ślaski, Benedykt Zientara. Bibliogr. Władysław Chojnacki. Po.: Wyd. Pozn. 1972. 819 S., Abb., Bildn., Kt., Tab., russ. u. engl. Inh.-Verz.; 505 S., Abb., Bildn., Kt., 4 Tab., russ. u. engl. Inh.-Verz. [Gesch. d. südl. Ostseegebietes. 2., erg. Aufl. Bd 1. Bis z. J. 1466. 1. u. 2. Teil.]
124. **Lesiński,** Henryk: Z dziejów Nowogardu i ziemi nowogardzkiej. [M. Abb., Tab. u. Schriftt. i. d. Anm.] In: Z Dz. ziemi nowogardzkiej. Po. 1971. S. 25—46. [Aus d. Gesch. Naugards u. d. Naugarder Landes.]
125. **Lubenow,** Herwig: Der Sturz Heinrichs des Löwen u. die Reichslehenschaft über Pommern. [M. Schriftt. i. d. Anm.] In: Balt. Studien. N. F. 58. 1972. S. 7—18.
126. **Petersohn,** Jürgen: Die räumliche Entwicklung des Bistums Kammin. [M. Schriftt. i. d. Anm.] In: Balt. Studien. N. F. 57. 1971. S. 7—25.

---

127. **Mohrmann,** Wolf-Dieter: Der Landfriede im Ostseeraum während des späten Mittelalters. Kallmünz, Opf.: Verl. Michael Lassleben 1972. XXXII, 305 S., 3 Kt. i. T. (Regensburger histor. Forsch. 2.)
128. **Raabe,** Gotthard: Bündnisse der wendischen Städte bis 1315. Hb. Phil. Diss. 1971. XXII, 360 S.
129. **Rymar,** Edward: Opactwo cysterskie w Bierzwniku. <Rozwój uposażenia i osadnictwa.> (The Cistercian Abbey at Bierzwnik [Marienwalde b. Arnswalde]. <Materials concerning the history of endowment and colonisation.>) [M. 2 Tab. u. Schriftt. i. d. Anm.] In: Prz. zach.-pom. 16. 1972, 3. S. 37—62.
130. **Rymar,** Edward: Pyrzyce i okolica podczas działań wojennych w 1478 roku. [M. 3 Sk.] In: Zeszyty pyrzyckie. 4. 1971. S. 21—27. [Pyritz u. Umgebung währ. d. Kriegsereignisse i. J. 1478.]

---

131. **Bahr,** Ernst: Die Starostei Draheim zwischen 1565 u. 1632. [M. 1 Faltkt. u. Schriftt. i. d. Anm.] In: Balt. Studien. N. F. 57. 1971. S. 27—42.
132. **Chojnacka,** Kazimiera: Polsko-pomorskie zabiegi dyplomatyczne o wolną żeglugę na Warcie i Odrze w drugiej połowie XVI wieku. (Polish-Pomeranian démarche concerning the free shipping on the rivers Warta [Warthe] and Odra [Oder] in the 2nd half of the XVIth century.) [M. Schriftt. i. d. Anm.] In: Prz. zach.-pom. 16. 1972, 2. S. 21—45.
133. **Grzęda,** Marian: Kongres szczeciński w roku 1570. (The Szczecin [Stettin] Congress.) [M. Schriftt. i. d. Anm.] In: Prz. zach.-pom. 16. 1972, 3. S. 17—35.
134. **Wachowiak,** Bogdan: Pomorze Zachodnie w dobie północnej wojny siedmioletnej <1563—1570>.) [M. Schriftt. i. d. Anm.] In: Prz. zach.-pom. 16. 1972, 3. S. 5—16.
135. **Heyden,** Hellmuth: Die Kirchenpolitik von der Teilung des Landes 1648 bis zur Mitte des 19. Jh. [M. Schriftt. i. d. Anm.] In: Balt. Studien. N. F. 57. 1971. S. 51—65.

136. **Stanielewicz,** Józef: Dzieje powiatu nowogardzkiego w l. 1800—1939. [M. Abb., Tab. u. Schriftt. i. d. Anm.] In: Z Dz. ziemi nowogardzkiej. Po. 1971. S. 47—71. [Gesch. d. Kreises Naugard i. d. J. 1800—1939.]

137. **Zajewski,** Władysław: Kaprowie francuscy przeciw statkom amerykańskim na Bałtyku <1807—1812>. [M. Schriftt. i. d. Anm.] In: Zap. histor. 36. 1971, 4. S. 83—91. [M. dt. Zsfass.:] Französische Kaperei gegen amerikanische Schiffe auf der Ostsee <1807—1812>. S. 91.

---

138. **Białecki,** Tadeusz: Historyczne drogi rozwoju Pomorza Zachodniego w okresie 25-lecia Polski Ludowej. (The historical ways of development of West Pomerania during the 25 years of People's Poland.) [M. 12 Tab. u. Schriftt. i. d. Anm.] In: Prz. zach.-pom. 15. 1971, 1. S. 9—45.

139. **Copius,** Joachim: Zur Rolle pommerscher Junker u. Großgrundbesitzer bei der Vorbereitung der faschistischen Diktatur u. der imperialistischen Aggressionspolitik. <Ein Beitrag z. Auseinandersetzung m. d. Junkerapologetik des westdt. Publizisten Walter Görlitz.> In: Wiss. Zeitschr. d. Ernst-Moritz-Arndt-Univ. Greifswald. Gesellsch.- u. sprachwiss. Reihe. 20. 1971, 3 S. 113—116.

140. **Głowacki,** Zbigniew: Z lat 1945—1955. Szkice o sytuacji politycznej na Pomorzu Zachodnim. Koszalin 1971. 90 S., Abb., Tab. [Aus d. Jahren 1945—55. Skizzen üb. d. polit. Situation in Pommern.] (Bibl. pop.-nauk. — Ośrodek Badań Nauk. Koszal. Tow. Społ.-kult.)

141. **Golczewski,** Kazimierz: Powiat nowogardzki w latach drugiej wojny światowej. [M. mehr. Abb., 2 Faks. u. Schriftt.] In: Z Dz. ziemi nowogardzkiej. Po. 1971. S. 73—86. [D. Kreis Naugard währ. d. Zweiten Weltkrieges.]

142. **Golczewski,** Kazimierz: Przymusowa ewakuacja z nadbałtyckich prowincji III Rzeszy <1944—1945>. (Po.:) Wyd. Pozn. 1971. 316 S. [Die Zwangsevakuierung aus d. Ostgebieten d. Dritten Reiches. 1944—45.]

143. **Golczewski,** Kazimierz: Wyzwolenie Pomorza Zachodniego w r. 1945. (Po.:) Wyd. Pozn. 1971. 266 S., Kt. [Die „Befreiung" Pommerns i. J. 1945.]

144. **Golczewski,** Kazimierz: Wyzwolenie powiatu nowogardzkiego i pierwsze dni polskiej władzy w 1945 r. [M. 2 Abb. u. Schriftt.] In: Z Dz. ziemi nowogardzkiej. Po. 1971. S. 87—112. [Die „Befreiung" d. Kreises Naugard u. d. ersten Tage d. poln. Herrschaft i. J. 1945.]

145. **Maruszczak,** Stanisław: Tworzenie się władzy polskiej w Szczecinie w latach 1945—1947. Szcz. 1972. 198 S., 1 Kt., Schriftt., dt. Zsfass. [Die Entstehung d. poln. Regierung in Stettin, 1945—47.] (Prace Inst. Zach.-pom. w Szczecinie. T. 48 = Z Prac popularno-naukowych. Nr 3.)

146. **Marzahn,** Wolfgang: Erinnerungen an Hinterpommern. Hrsg. in Zsarb. m. d. Ostkirchenausschuß. (1971). 30 S., Abb.

147. **Podstawowe** problemy rozwoju powiatu koszalińskiego w 25-leciu Polski Ludowej. Praca zbior. pod red. Eugeniusza Zdzisława Zdrojewskiego. ([Verf.:] B[olesław] Andrzejewski [u. a.].) Koszalin 1971. 221 S., Abb., Diagr., Kt., Tab., Schriftt. [Grundsätzliche Probleme d. Entwickl. d. Kreises Köslin währ. d. 25jähr. Bestehens Volkspolens.] (Koszal. studia i mat. — Ośrodek Badań Nauk. K<oszal.> T<ow.> S<poł.-> k<ult.>)

148. **Turek**-Kwiatkowska, Lucyna: Wystawa archiwalna w Szczecinie pt.: „Dokumenty mówią — początki polskiej władzy ludowej na Pomorzu Zachodnim". In: Archeion. 55. 1971. S. 175—177. [D. Archiv-Ausstellung in Stettin u. d. T. „Dokumente sagen aus — d. Anfänge d. poln. Volksherrschaft in Pommern".]

V. ORTSGESCHICHTE

149. Rachmann, Otto: Die Stadtrolle von **Bahn** aus dem Jahre 1590. [M. Schriftt. i. d. Anm.] In: Balt. Studien. N. F. 57. 1971. S. 43—50.

150. Pieper, Walter: Ein Besuch in **Groß-Möllen.** [M. 2 Abb.] In: Weizackerbrief. Nr 42. 1971. S. 2—3.

151. Spruth, Herbert: Grundherren zu **Hoff,** Kreis Greifenberg. [M. 1 Abb. u. Schriftt. i. d. Anm.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 10. 1972, 3. S. 10—12.

152. Koszal. Tow. Społ.-kult. [u. a.]. — Kołobrzeg. (Tekst: Hieronim Kroczyński [u. a.]. Kraków: Wyd. Artyst.-graf. 1971.) 18 Bl., Abb., 1 Kt. [**Kolberg**.]

153. h. t. (Topp, Hubert): Das alte u. das neue **Pyritz.** [M. 2 Abb.] In: Weizackerbrief. Nr 42. 1971. S. 5.

154. Mąka, Henryk: Szczecin [**Stettin**], the biggest port on the Baltic [Największy nad Bałtykiem szczeciński ośrodek morski, engl.]. [Po.:] Wyd. Pozn. 1971. 146 S., Abb., Kt., 6 Taf.

155. Stampa, Joachim: Zur Geschichte des Stadtplans von **Stargard** in Pommern. Eine Gegendarst. z. d. Veröffentl. v. Dr. Berthold Carlberg, Gotha. [M. mehr. Sk.] In: Pommern. Kunst., Gesch., Volkstum. 9. 1971, 2. S. 21—26.

156. Hoefert, Sigfrid: Die Belagerung **Stettins** in der volkstümlichen Lyrik des 17. Jh. In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 9. 1971, 1. S. 1—2.

157. Rakowski, Stanisław: „Nasz Szczecin". Folder turystyczny. [Szcz. 1971.] 28 S. [Unser **Stettin.** Broschüre f. Touristen.]

158. Wolny, Bolesław: Próba kartograficznej rekonstrukcji rzeźby terenu starego miasta w Szczecinie. (The sculpture of surface of the Old Town of Szczecin [**Stettin**]. An attempt of a cartographic reconstruction.) [M. 12 Abb. u. Schriftt.] In: Prz. zach.-pom. 12. 1972, 3. S. 63—80.

159. Szypowska, Maria, Andrzej Szypowski: Słupsk. Warsz: Sport i Turyst. (1971). 28 S., 32 Taf. [**Stolp**.]

160. Filipowiak, Władysław: Z badań nad początkami miasta Wolina. (From the research on the origin of the town [of] Wolin [**Wollin**].) [M. 11 Abb. u. Schriftt. i. d. Anm.] In: Prz. zach.-pom. 16. 1972, 2. S. 5—19.

VI. WIRTSCHAFT

161. **Głębocki,** Benicjusz: Struktura przestrzenno-ekonomiczna województwa szczecińskiego. Po. 1970 (1971, Febr.). 220 S. = S. 345—562, Abb., Kt., 6 Taf., Schriftt., engl. Zsfass. [Die raumwirtsch. Struktur d. Woj. Stettin.] (Prace Komisji Geograf.-geolog. 10, 4. — Pozn. Tow. Przyj. Nauk. Wydz. Matemat.-przyrodn.)

162. **Piotrowski,** Klemens: Współpraca gospodarcza przedsiębiorstw gospodarki morskiej woj. szczecińskiego z przedsiębiorstwami morskimi Niemieckiej Republiki Demokratycznej. (The economical collaboration of the undertakings of maritime economy in the voivodeship of Szczecin [Stettin] with maritime undertakings in the German Democratic Republic.) In: Prz. zach.-pom. 15. 1971, 1. S. 73—80.

163. **Rachula,** Janina: Rozwój przemysłu, rzemiosła, handlu, komunikacje, gospodarki komunalnej i budownictwa w l. 1945—1968 w powiecie nowogardzkim. [M. zahlr. Abb. u. Tab.] In: Z Dz. ziemi nowogardzkiej. Po. 1971. S. 165—186. [D. Entwickl. v. Industrie u. Handel, d. Verkehrswesens, d. Kommunalwirtsch. u. d. Bauwesens i. d. J. 1945—68 im Kreis Naugard.]

---

164. **Bogucka,** Teodozja: Zadłużenie rolnictwa zachodniopomorskiego w latach 1919—1932. [M. mehr. Tab. u. Schriftt. i. d. Anm.] In: Roczn. koszal. Nr 8. 1972. S. 86—93. [Die Verschuldung d. pomm. Landwirtschaft i. d. J. 1919—32.]

165. **Gładysz,** Marian: Lasy — baza surowcowa rozwoju przemysłu drzewnego w woj. koszalińskim. [M. 6 Tab. u. Schriftt.] In: Roczn. koszal. Nr 6. 1970 (1971, Jan.). S. 105—123. [Die Wälder als Rohstoffbasis f. d. Entwickl. d. Holzindustrie in d. Woj. Köslin.]

166. Prezyd. Wojew. Rady Narod. Wydz. Roln. i Leśn. w Szcz. Wojew. Państw. Zakł. Unosieniania Zwierząt, Stargard Szczec. — **Inseminacja** bydła w woj. szczecińskim w l. 1947—1968. (Oprac. Wincenty Karnaś [u. a.].) Szcz. 1971. 164 S., Abb., 1 Kt., Tab. [Die künstl. Besamung d. Rinder in d. Woj. Stettin i. d. J. 1947—68.]

167. Na **Koszalińskim** wybrzeżu. Koszalin 1971. 64 S., Abb., Bildn. [Im Kösliner Küstengebiet. (Betr. vor allem die Fischerei.)]

168. **Wieczorek,** Jerzy: Współpraca woj. szczecińskiego z okręgiem rostockim w dziedzinie rolnictwa. (The collaboration of the voivodeship of Szczecin [Stettin] with the district of Rostock in the realm of agriculture.) In: Prz. zach.-pom. 15. 1971, 1. S. 81—84.

169. **Wójcik,** Franciszek: Rolnictwo w powiecie nowogardzkim w l. 1945—1967. [M. zahlr. Abb., Diagr., Sk., Tab. u. Schriftt.] In: Z Dz. ziemi nowogardzkiej. Po. 1971. S. 141—163. [Die Landwirtschaft im Kr. Naugard i. d. J. 1945—67.]

---

170. **Brzoski,** Eugenia: Problemy zatrudnienia w przemyśle woj. szczecińskiego w l. 1945—1965. Po. 1971. 269 S., Diagr., 1 Kt., Tab., 37 Taf., Schriftt. [Beschäftigungsprobleme in d. Industrie d. Woj. Stettin i. d. J. 1945—65.] ([Prace Wydz. Filozof.-histor.] Ser.: Hist. Nr 43. — Uniw. im. A. Mickiewicza.)

171. **Stępień,** Bolesław, Stanisław Bartoszewski: Procesy integracyjne w przemyśle koszalińskim. [M. mehr. Sk. u. 12 Tab. sowie Schriftt. i. d. Anm.] In: Roczn. koszal. Nr 6. 1970 (1971, Jan.). S. 83—104. [Integrationsprozesse in d. Industrie d. Kösliner Landes.]

172. **Szuman,** Janina: Przemysł spożywczy woj. szczecińskiego. 1945—1968. Po.: (PWN) 1971. 288 S., Diagr., Kt., Tab., Schriftt., dt. Zsfass. [Die Lebensmittelindustrie d. Woj. Stettin i. d. J. 1945—68.] (Prace Inst. Zach.-pom. w Szczecinie. T. 40 = Z prac Sekcji Ekonom. Nr 7.)

---

173. **Bogucka,** Maria: Sól w handlu bałtyckim w pierwszej połowie XVII w. (Salt in the Baltic commerce during the 1st half of the XVIIth century.) [M. Schriftt. i. d. Anm.] In: Zap. histor. 36. 1971, 1. S. 101—110.

174. **Engelsing,** Rolf: Die Häfen an der Südküste der Ostsee u. der Ostseeverkehr in der ersten Hälfte des 19. Jh. In: Vierteljahrshefte f. Sozial- u. Wirtschaftsgesch. 58. 1971, 4. S. 24—66.

175. **Fierek,** Henryk: Z dziejów kształcenia nawigacyjnego na pobrzeżu koszalińskim w XIX wieku. [M. Schriftt. i. d. Anm.] In: Roczn. koszal. Nr 7. 1971. S. 81—87. [Aus d. Gesch. d. Seefahrtschulwesens im Kösliner Küstengebiet währ. d. 19. Jh.]

176. **Fierek,** Henryk: Kształcenie nawigacyjne na Pomorzu Zachodnim na przełomie XVIII i XIX wieku. [M. 1 Tab. u. Schriftt. i. d. Anm.] In: Roczn. koszal. Nr 6. 1970 (1971, Jan.). S. 32—47. [Das Seefahrtschulwesen in Pommern an d. Wende d. 18. u. 19. Jh.]

177. **Jodkowski,** Andrzej, Mateusz Wiścicki: Rola Szczecina jako portu w procesie integracji socjalistycznej. [M. 1 Tab. u. Schriftt. i. d. Anm.] In: Prz. zach. 27. 1971, 2. S. 374—384. [Die Bedeutung Stettins als Hafen f. d. sozialist. Integrationsprozeß.]

178. **Koch,** Alfred: Der Diligenceverkehr in Schwedisch-Pommern u. auf dem Kurs Stralsund-Hamburg im 17. u. 18. Jahrhundert. [M. mehr. Abb., Faks. u.

Kt.-Sk. sowie Schriftt.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 9. 1971, 1. S. 12—18; 2. S. 15—20.

179. **Kościelniak,** Marian: Pocztowe stemple prowizoryczne 1945—1947. Szczecińskie. Wrocław 1971. 66 S., Abb., Tab. [Provisorische Poststempel i. d. J. 1945—47. Das Stettiner Land.] (Materiały Komisji Problemowo-badawczej [Pol. Zw. Filatelistów, Oddz.] Wrocław. 7.)

180. **Luks,** Krzysztof: Cechy specyficzne procesu produkcyjnego portu morskiego na przykładzie zespołu portowego Szczecin-Świnoujście. (Specifical marks of the production process in a seaport exemplified by the port complex Szczecin-Świnoujście [Stettin-Swinemünde].) [M. Schriftt. i. d. Anm.] In: Prz. zach.-pom. 15. 1971, 1. S. 101—110.

181. **Stanielewicz,** Józef: Starania Szczecina o wybudowanie linii kolejowej do Świnoujścia przez Zalew Szczeciński w XIX w. (Szczecin [Stettin]'s efforts for building a railway line to Świnoujście [Swinemünde] through the Szczecin [Stettin] Bay in the sixties of the XIXth century.) In: Prz. zach.-pom. 1. 1972, 2. S. 55—60.

VII. SOZIALGESCHICHTE

182. **Galikowski,** Stanisław: Rola kółek rolniczych i zespołów przysposobienia rolniczego w umocnieniu gospodarczej i społecznej siły polskiej mniejszości narodowej w powiatach: bytowskim i złotowskim w latach 1919—1939. (The role of the farmers' circles and teams of agricultural training in strengthening the economical and social forces of the Polish minority in the districts Bytów [Bütow] and Złotów [Flatow] in the years 1919—1939.) In: Prz. zach.-pom. 15. 1971, 3. S. 37—51.

183. **Głowacki,** Andrzej: Oddziaływanie rewolucji 1905 r. w Rosji na klasę robotniczą Pomorza Zachodniego. (The influence of the revolution of 1905 in Russia on the West Pomeranian working class.) [M. Schriftt. i. d. Anm.] In: Prz. zach.-pom. 15. 1971, 4. S. 5—18.

184. **Stock,** Otto: Die Bauern als Untertanen des ehemaligen Domkapitels Cammin. [M. Namensverz., Übersichten u. Schriftt. i. d. Anm.] In: Balt. Studien. N. F. 58. 1972. S. 33—66.

185. **T(owarzystwo)** P(rzyjaciół) S(zczecina) 10 lat w służbie miasta i regionu. (Oprac. red. Zdisław Czapliński.) Szcz. 1972. 60 S., Abb. [Die Gesellsch. d. Freunde Stettins 10 Jahre im Dienste v. Stadt u. Land.]

186. Inst. Filoz. i Socjol. Pol. Akad. Nauk. — **Życie** kulturalne robotników wielkiego przedsiębiorstwa przemysłowego. Praca zbior. pod red. Kazimierza Żygulskiego. Wrocław: ZN im. Ossol. 1971. 366 S., Tab., russ. u. engl. Zsfass. [Das kult. Leben d. Arbeiter eines großen Industrieunternehmens. (Betr. Stettiner Werft.)]

---

187. **Kołodko,** Anna: Hitlerowskie ustawodawstwo karne w stosunku do polskich robotników przymusowych. (The Nazi penal legislation regarding the Polish forced workers.) In: Prz. zach.-pom. 15. 1971, 3. S. 87—101.

188. **Wójcik,** Franciszek: Materiały informacyjne: Podział administracyjny powiatu nowogardzkiego, wykaz miejscowości powiatu nowogardzkiego, i wykaz starostów oraz przewodniczących, zastępców i sekretarzy Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Nowogardzie. [M. 1 Kt.-Sk.] In: Z Dz. ziemi nowogardzkiej. Po. 1971. S. 261—268. [Informatorische Beiträge betr. die Verwaltungseinteilung d. Kr. Naugard, d. Ortschaftsverz. d. Kr. Naugard sowie d. Verz. d. Landräte u.

Präsidenten, deren Vertreter u. d. Sekretäre b. Präsidium d. Nationalen Kreisrats in Naugard.]

VIII. MILITARIA

189. **Reschke,** Volker: Regimentsbücher. [M. Bildn. d. Generals v. Hacke.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 10. 1972, 4. S. 29—33. [Betr. vor allem d. alte Stettiner Hausregiment, d. 2. Grenadiere, später IR 5.]
190. **Treichel,** Fritz: Kriegsschiffe, die pommersche Namen trugen. [M. mehr. Abb. u. Schriftt.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 9. 1971, 1. S. 19—22.
191. **Treichel,** Fritz: Pommersche Regimenter bei Gravelotte. [M. 5 Abb., 2 Kt.-Sk. u. Schriftt.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 10. 1972, 3. S. 29—33.

IX. GEISTIGES UUD KULTURELLES LEBEN

192. **Bliss,** Rüdiger: Lebendige Kultur-Brücke '72. Zur Pommernwoche in Köln. [M. mehr. Abb. u. 1 Faks.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 10. 1972, 2. S. 1—11.
193. **Czejarek,** Karol: Współpraca kulturalna woj. szczecińskiego z okręgiem Rostock. (The cultural collaboration of the voivodeship of Szczecin [Stettin] with the district of Rostock.) In: Prz. zach.-pom. 15. 1971, 1. S. 89—93.
194. **Janiszewski,** Ludwik: Przewidywanie tendencji rozwojowych w dziedzinie kultury we flocie transportowej i rybackiej. (Prevision of development trends in the realm of culture in the transport and fishing fleet.) In: Prz. zach.-pom. 15. 1971, 1. S. 163—169.
195. **Kantzenbach,** Friedrich Wilhelm: Rügen als Bildungserlebnis. Leopold u. Friedrich Heinrich Ranke in Altenkirchen. [M. Schriftt. i. d. Anm.] In: Balt. Studien. N. F. 57. 1971. S. 66—78.
196. **Kasdorff,** Hans: Ludwig Klages in Stettin. Dem Andenken Erwin Ackerknechts u. seiner Volkshochschule gewidmet. [M. mehr. Bildn. u. Schriftt. i. d. Anm.] In: Balt. Studien. N. F. 58. 1972. S. 115—132.
197. **Lasek,** Stanisław: Podstawowe elementy życia kulturalnego i postawy światopoglądowe mieszkańców woj. szczecińskiego w l. 1956—1969. (The basic elements of cultural life and bases of the outlook on life of the inhabitants of the voivodeship of Szczecin [Stettin] in the years 1956—1969.) [M. 7 Tab. u. Schriftt. i. d. Anm.] In: Prz. zach.-pom. 15. 1971, 1. S. 147—161.
198. **Lüpke,** Gerd: Kulturpreis für Hans Werner Richter. [M. Bildn.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 10. 1972, 3. S. 36—37.
199. **Wójcik,** Franciszek: Rozwój życia kulturalnego w powiecie nowogardzkim w l. 1945—1968. [M. Abb., 1 Faks., Tab. u. Schriftt.] In: Z Dz. ziemi nowogardzkiej. Po. 1971. S. 205—227. [D. Entwickl. d. kult. Lebens im Kreis Naugard i. d. J. 1945—68.]

---

200. **Białecki,** Tadeusz: Instytut Zachodniopomorski w Szczecinie <1961—1971>. (The West-Pomeranian Institute at Szczecin [Stettin] <1961—1971>.) [M. Schriftt. i. d. Anm.] In: Prz. zach.-pom. 15. 1971, 2. S. 5—18.
201. **Bruhn,** M.: Dr. Herbert Spruth, ein verdienstvoller Pommernforscher. [M. Bildn.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 10. 1972, 3. S. 37—38.
202. XX **[Dwudziesto]-lecie** Technikum Łączności w Szczecinie. (1952—1972. Praca zbior. pod red. Stanisławy Dąbrowskiej.) Szcz. 1972. 61 S. [Umschlagt.:] 20 lat Technikum Łączności. [Zwanzig Jahre Technikum f. d. Nachrichtenwesen in Stettin. 1952—72.]

203. XXV **[Dwudziestopięcio]-lecie** Technikum Budowlanego w Szczecinie. 1947—1972. (Szcz. 1972). 99 S. [Umschlagt.:] 25 lat Technikum Budowlanego w Szczecinie. [Fünfundzwanzig Jahre Bautechnikum in Stettin 1947—72.]

204. **Herling,** Manfred: Dr. Heinrich Rubenows Anteil an der Entstehung der ältesten Greifswalder Universitäts-Handschriften. [M. 16 Abb.] In: Wiss. Zeitschr. d. Ernst-Moritz-Arndt-Univ. Greifswald. Gesellsch.- u. sprachwiss. Reihe. 18. 1969, 3/4. Teil II. S. 335—360.

205. **Piotrowiak**, Teresa: Współpraca naukowa woj. szczecińskiego z północnymi regionami NRD. (The scientific collaboration of the voivodeship of Szczecin [Stettin] with the northern districts of the German Democratic Republic.) In: Prz. zach.-pom. 15. 1971, 1. S. 85—88.

206. **Reichow:** Jahresbericht der Gesellschaft für Pommersche Geschichte, Altertumskunde u. Kunst e. V. In: Balt. Studien. N. F. 58. 1972. S. 155—156.

---

207. **Jaroszyk,** Henryk: Działalność kulturalno-oświatowa w latach 1933—1939 na ziemi złotowskiej. (The cultural and educational activity in the district of Złotów [Flatow] in the years 1933—1939.) In: Prz. zach.-pom. 15. 1971, 3. S. 29—36.

208. **Luckow**, Werner: Literaten als Massower Stadtschullehrer. [M. 2 Abb. u. Schriftt.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 9. 1971, 4. S. 3—7.

209. **Strecker,** Dorothea, Ruth Eberhardt: Die Kaiserin-Auguste-Schule in Stettin. Professor Dr. Karl Hartmann, Direktor von 1916—1935. [M. Bildn.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 10. 1972, 1. S. 26—27.

210. **Strecker,** Dorothea, Ruth Eberhardt: Die Kaiserin-Auguste-Viktoria-Schule in Stettin u. ihre Direktoren. Karl Peter Friedrich Böddeker — Direktor von 1898—1916. [M. 1 Bildn.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 9. 1971, 1. S. 23—24.

211. **Turek**-Kwiatkowska, Lucyna: Rozwój oświaty i szkolnictwa w l. 1945—1967. [M. mehr. Abb. u. Tab. sowie Schriftt. i. d. Anm.] In: Z Dz. ziemi nowogardzkiej. Po. 1971. S. 187—203. [D. Entwickl. d. Schul- u. Bildungswesens (d. Naugarder Landes) i. d. J. 1945—67.)

---

212. **Westphal,** Carl: Das Pommersche Musikarchiv. Ein Bericht. [M. 1 Abb. u. 2 Faks.] In: Balt. Studien. N. F. 57. 1971. S. 120—122; N. F. 58. 1972. S. 153—154.

213. **Piotrowska,** Elżbieta: Książka w życiu społeczeństwa kołobrzeskiego. Z badań nad funkcją bibliotek publicznych. Koszalin 1971. 195 S., Tab. [Das Buch im Leben d. Kolberger Bevölkerung. Aus Forsch. üb. d. Funktion d. öffentl. Bibliotheken.] (Koszal. studia i mat. — Ośrodek Badań Nauk. Koszal. Tow. Społ.-kult.)

214. **Staberock,** Richard: Der Kolberger Prachtkodex des Lübecker Stadtrechts. [M. 2 Faks.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 10. 1972, 1. S. 1—4.

215. **Kunkel,** Otto: Aus der Geschichte des pommerschen Museumswesens. [M. Schriftt. i. d. Anm.] In: Balt. Studien. N. F. 58. 1972. S. 77—113.

216. **Kunkel,** Otto: Werden u. Wesen des Stadtmuseums auf der Hakenterrasse in Stettin. [M. Abb.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 9. 1971, 3. S. 12—17.

217. **Przewoźny,** Janusz: Muzeum Pomorza Środkowego (w Słupsku) w latach 1965—1969. [M. 10 Abb.] In: Koszal. zesz. muzealne. 1. 1971. S. 63—84. [D. Zentralpomm. Museum in Stolp i. d. J. 1965—69.]

218. **Rosenow,** Karl: Herzogschloß u. Kreisheimatmuseum zu Rügenwalde. Eine Sonderveröffentlichung z. 100. Geb. v. Karl Rosenow am 17. Jan. 1973. (Rothenburg/Neckar 1972.) 40 S., 6 Abb., 1 Bildn. (Heimat Rügenwalde. Sonderheft Nr 2.)

219. **Sikora,** Marian: Muzeum Koszalińskie w latach 1947—1964. [M. 9 Abb. u. 1 Tab.] In: Koszal. zesz. muzealne. 1. 1971. S. 5—30. [Das Kösliner Museum i. d. J. 1947—64.]
220. **Siuts,** Hans: Erinnerungen an das Heimatmuseum der Stadt Stargard/ Pommern. [M. 1 Abb.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 9. 1971, 4. S. 38—40.
221. **Zaborowska,** Maria: Muzeum w Słupsku i jego rozwój w latach 1945—1964. [M. Abb. u. 1 Tab.] In: Koszal. zesz. muzealne. 1. 1971. S. 31—62. [Das Museum in Stolp u. seine Entwickl. i. d. J. 1945—64.]

---

222. **Kamphausen,** Alfred: Kunst u. Gesellschaft im Spiegel der Galerie der Stiftung Pommern. [M. 6 Abb.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 9. 1971, 3. S. 6—11.

---

223. **Albrecht,** Herbert: Der Maler Fritz Dehn. [M. 2 Abb. u. 1 Bildn.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 9. 1971, 4. S. 34—36.
224. **Eggebrecht,** Wilhelm: Wie die Stettiner Bilder gerettet wurden. [M. Abb.] In: Pommern. Kunst., Gesch., Volkstum. 9. 1971, 3. S. 18—22.
225. Zur **Eröffnung** der Gemäldegalerie der Stiftung Pommern. Rückschau u. Ausblick. Festliche Stunde im Kleinen Konzertsaal d. Kieler Schlosses. [M. 6 Abb.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 9. 1971, 3. S. 1—5.
226. **Gemäldegalerie** der Stiftung Pommern im Rantzaubau des Kieler Schlosses. Verz. d. ausgestellten Gemälde. (Neumünster: Wacholtz 1971.) 31 S., 38 teils kolor. Abb. a. Taf.
227. **Jastrow,** Alfred: Günter Machemehl — Maler in der Stille [M. mehr. Abb.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 9. 1971, 3. S. 33—36.
228. **Kasdorff,** Hans: Gustav Wimmer <1877—1964>. [M. 7 Abb. u. 1 Bildn.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 10. 1972, 4. S. 36—39. [Stettiner Maler.]
229. **Konow,** Karl-Otto: Caspar David Friedrichs Riesengebirgslandschaften. [M. 1 Taf. u. Schriftt. i. d. Anm.] In: Balt. Studien. N. F. 57. 1971. S. 79—86.
230. **Loeck,** Gottfried: Friedrich Ludwig Wilhelm Stoll — ein pommerscher Schiffspoträtist. [M. 3 Abb. u. Schriftt.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 10. 1972, 4. S. 13—15.
230a. **Maliszewski,** Przemysław: Województwo koszalińskie. Warsz.: PWN 1971. 41 S., Tab., 5 Taf. [Die Bau- u. Kunstdenkmäler d. Woj. Köslin.] (Zabytki architektury i budownictwa w Polsce. Nr 6 — Minist. Kultury i Sztuki. Zarz. Muzeów i Ochrony Zabytków.)
231. **Rohrandt,** Klaus: Helene Blum zum 65. Geburtstag. [M. 3 Abb.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 10. 1972, 4. S. 40—42.
232. **Rohrandt,** Klaus: Der Maler Hans-Albert Walter. Zur Verleihung d. Pomm. Kulturpreises im Mai 1972. [M. 4 Abb., 1 Bildn. u. Schriftt.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 10. 1972, 2. S. 14—17.
233. **R(opp),** C(hristoph) v(on) d(er): Die Gemäldegalerie der Stiftung Pommern im Rantzau-Bau des Kieler Schlosses. [M. zahlr. Taf.] In: Balt. Studien. N. F. 57. 1971. S. 95—97.
234. **Traeger,** Jörg: (Philipp Otto) Runges Bildnis der Wilhelmine Helwig. [M. 1 Abb. u. 1 Sk. sowie Schriftt. i. d. Anm.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 10. 1972, 3. S. 22—24.
235. **Vömel,** Alex: Rudolf Levy. [M. 7 Abb.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 10. 1972, 4. S. 5—8. [Geb. am 15. VII. 1875 in Stettin; Maler.]

---

236. **Gliewe,** S[iegfried]: Geistliche Musik mit pommerschen Komponisten auf Bornholm. [M. 2 Abb. u. 1 Bildn. v. Friedrich Kleist.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 9. 1971, 4. S. 32—34.

237. **Hamann,** Fritz: Wilhelm Rudnick — Leben u. Werk. Ein Beitrag z. Gesch. d. ev. Kirchenmusik um 1900. [M. Schriftt. i. d. Anm.] In: Balt. Studien. N. F. 58. 1972. S. 67—76.

238. **Riemer,** Otto: Eberhard Riemer. Zum Lebenswerk des heute 76jährigen Komponisten. [M. Bildn.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 10. 1972, 3. S. 34—35.

239. **Schnepel,** Wiard: Im Dienste der musica sacra. [M. Bildn. d. Kantors Bernhard Kasten, d. Organisators d. Musikveranstaltungen in Jarmen, Vorpomm.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 9. 1971, 1. S. 27—30.

240. **Schubert**-Weber, Siegfried: Irma Hofmeister. [M. Bildn.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 9. 1971, 3. S. 32—33. [Bedeutende Pianistin; geb. in Stettin.]

X. KIRCHLICHES LEBEN

241. **Buske,** Norbert: Die Verehrung des Hl. Ewald u. die Errichtung der Bodstedter Kapelle. Ein Beitrag z. Patrozinienkunde u. z. Gesch. d. Wallfahrtsorte in Pommern. [M. Schriftt. i. d. Anm.] In: Balt. Studien. N. F. 58. 1972. S. 19—32.

242. **Treichel,** F(ritz): Pommern als Geistliche in Mecklenburg. [M. 1 Sk. u. Schriftt.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 10. 1972, 1. S. 30—31.

XI. SPRACHE UND LITERATUR

243. **Kucała,** Marian: Kurs dialektologiczny w Stargardzie Szczecińskim. In: Język pol. 52. 1972, 1. S. 79. [Ein mundartkundl. Lehrgang in Stargard in Pomm.]

244. **Bliß,** Rüdiger: Pommersche Literatur heute. Ein Wagnis? [M. 2 Faks.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 9. 1971, 1. S. 5—7.

244a. **Grabowski,** Tadeusz: Blaski i cienie fascynacji morzem. In: Nowe książki. Nr 511. 1971. S. 732—733. [Licht u. Schatten d. Faszination durch d. Meer.] [Zugl. Rezension zu:] St. Telega: Odkrycie Bałtyku w literaturze. Po. 1970. 199 S. [Die Entdeckung d. Ostsee i. d. Literatur.]

---

245. Vollradt: Ernst **Kasiske.** [M. Bildn.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 10. 1972, 4. S. 43—44. [Geb. in Rügenwalde; gest. 1. III. 1972. Schriftsteller.]

246. Schulz, Kurd: Hermann **Ploetz.** Ein Gedenkblatt z. 100. Geb. d. Dichters. [M. 2 Bildn.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 9. 1971, 1. S. 3—4.

247. Gliewe, S(iegfried): Ulrich **Sander.** [M. Bildn.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 10. 1972, 2. S. 44—45. [Geb. am 27. III. 1892 in Anklam. Schriftsteller.]

248. Burkhardt, Robert: Christian Friedrich **Scherenberg.** [M. Bildn.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 10. 1972, 1. S. 4—5.

249. Zunker, Ernst: Das Dorf Neuenkirchen bei Greifswald. Ruhestätte d. schwed. Dichters (Thomas) Thorild u. Geburtsort d. plattdeutschen Dichterin Alwine **Wuthenow.** [M. 3 Abb., 2 Bildn. u. Schriftt.] In: Pommern. Kunst, Gesch., Volkstum. 10. 1972. 1. S. 14—17.